

Klasa: 007-01/23-01/51
Urbroj:251-505-01-23-1
U Zagrebu, 27. listopada 2023. godine

Vlada Republike Hrvatske
Andrej Plenković, predsjednik
Trg svetog Marka 2
10 000 Zagreb

Predmet: Osiguranje provedbe javnih arhitektonsko-urbanističkih natječaja

Poštovani predsjedniče Vlade Republike Hrvatske,

strukovne i znanstvene organizacije iz područja arhitekture u Republici Hrvatskoj obraćaju Vam se ovim pismom kako bismo upozorili na **nesagledive posljedice provedbe nedovoljno kvalitetnog Zakona o prostornom uređenju**¹, a kojim se ugrožava očuvanje prirodnih vrijednosti, kulturnog krajolika i kvaliteta izgrađenog okoliša u Republici Hrvatskoj.

Odredbama Zakona o prostornom uređenju u bitnome se ograničava implementacija arhitektonsko-urbanističkih natječaja, čime je Republika Hrvatska uskratila temeljene strukovne alate i ustavom priznata prava jedinica lokalne samouprave na osiguranje kvalitete izgrađenog okoliša, a samim time i kvalitete života svih građana. Nedavnom Uputom koju je izdalo Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, dodatno je sužen opseg primjene arhitektonsko-urbanističkih natječaja u Republici Hrvatskoj. Ovime se izravno utječe na kvalitetu budućih investicija, a samim time i na kvalitetu izgrađenog prostora i vrsnoću arhitekture.

Arhitektonsko-urbanistički natječaji prepoznati su u svijetu kao najbolja metoda kojom se, kroz pozitivnu konkurenciju, omogućava odabir najkvalitetnijeg planskog ili projektnog rješenja za zahvat u prostoru ili za pojedinačnu zgradu. Postupak je to u kojem stručnjaci okupljeni u ocjenjivački sud odabiru najkvalitetnije idejno rješenje između svih ponuđenih, uz poštovanje anonimnosti natjecatelja. Projektni natječaj ujedno je i provjerena metoda kojom se potiču istraživanja, razvoj i inovacije. Sve je to preduvjet osiguranja transparentnog i održivog procesa upravljanja prostorom kao osnove očuvanja nepokretne kulturne baštine i povijesnih urbanih cjelina kojima Republika Hrvatska obiluje.

Javni arhitektonski i urbanistički natječaji u Hrvatskoj tradicija su duga preko 150 godina, a kojom su oblikovani ključni zahvati u prostoru kojeg danas baštinimo. Prvi nacionalni pravilnik o provedbi natječaja datira iz 1880. godine kada se Hrvatska oslanja na suvremene europske političke, gospodarske i kulturne prakse tog vremena. Višestoljetni doprinos hrvatske kulture natjecanja u vrsnoći arhitekture, obogatio je europsku kulturnu baštinu što je prepoznato od strane svih zemalja članica EU-a te kolega arhitekata u Vijeću arhitekata Europe (ACE) i Međunarodnom udruženju arhitekata (UIA).

Hrvatska komora arhitekata, zajedno s 20-tak drugih partnera iz EU sudjeluje u projektu ARCH-E, stvaranju središnje platforme za arhitektonske natječaje u Europskoj uniji, financiranom upravo iz sredstava EU. Cilj platforme je poticanje prekogranične suradnje i natjecanja u kvaliteti projektnih rješenja unutar članica EU, sukladno dokumentima EU kojima je i Republika Hrvatska potpisnik.

Prije svega to je **Deklaracija iz Davosa** s ciljem osiguranja visokokvalitetne kulture građenja (Baukultur - za Europu), a koja svojim temeljnim načelima propagira važnost organizacije i provedbe arhitektonsko-urbanističkih natječaja. Međunarodno udruženje arhitekata (UIA) i Vijeće arhitekata Europe (ACE) u zajedničkoj **Deklaraciji o ključnim alatima za osiguravanje kvalitete izgrađenog okoliša** jasno ističu provedbu arhitektonsko-urbanističkih natječaja kao najučinkovitijeg alata za održivi razvoj prostora. Republika Hrvatska snažan je podupiratelj inicijative **Novog europskog Bauhausa** kao središnjeg pokreta u

¹ (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23)

provedbi ciljeva Europskog zelenog plana, a koji zagovara arhitektonsko-urbanističke natječaje kao jedan od alata u ostvarenju zajedničkih europskih vrijednosti koje spajaju znanost, tehnologiju i inženjerstvo s kulturom i umjetnosti.

Neusklađenost današnjeg zakonodavnog okvira Republike Hrvatske s međunarodno priznatim načelima te europskim deklaracijama i pokretima, predstavlja ugrozu temeljnih ustavnih načela očuvanja i održivog upravljanja hrvatskim prostorom.

Već deset godina ukazujemo Vladi Republike Hrvatske, kako je neophodna izmjena odredbi nefunkcionalnog Zakona o prostornom uređenju kako bi se osigurao kvalitetan dugoročan okvir za očuvanje i razvoj hrvatskog prostora. U tom smislu, Hrvatska komora arhitekata je u listopadu ove godine uputila nadležnom Ministarstvu prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine dokument: **10 točaka arhitektonske struke za novi sustav prostornog uređenja - polazišta za novi zakon o prostornom uređenju**, u kojem je jedna od deset točaka posvećena upravo arhitektonsko-urbanističkim natjecanjima.

Oslanjajući se na vrijednosti europskog civilizacijskog kruga i pozitivnih praksi država članica EU-a, odredbama prostornih planova potrebno je omogućiti provedbu javnih natječaja u područjima posebnog interesa za jedinice lokalne i regionalne samouprave, a koje predstavljaju ključne točke za razvoj naselja, gradova i općina. Osim toga, zagovaramo uvođenje dodatnih odredbi osiguranja kvalitete izgrađenog prostora u sve zakonodavne okvire Republike Hrvatske. Posebice tražimo uvođenje obveze provedbe javnih projektnih natječaja za odabir najkvalitetnijeg rješenja umjesto odabira kriterijem ekonomski najpovoljnije ponude, za sve javne investicije iznad europskih pragova Direktive 2014/24/EU o javnoj nabavi kroz izmjenu Zakona o javnoj nabavi, kako su to uredile razvijene države članice EU.

Izgrađeni okoliš, kultura građenja jednog naroda, predstavlja civilizacijski doseg određenog vremena. Danas, u Hrvatskoj baštinimo izgrađene prostore iznimnih vrijednosti koji su osnova nacionalnog identiteta, a na kojima počiva temelj velikog dijela gospodarskih aktivnosti.

Primjenom Zakona o prostornom uređenju koji vodi prema degradaciji prostora i kvalitete života hrvatskih građana, Republika Hrvatska se isključuje iz svih aktualnih europskih i globalnih procesa osiguranja preduvjeta za održivu budućnost. Ovu jedinstvenu povijesnu priliku, koju imamo sada u zamahu investicija financiranih iz europskih sredstava, u potpunosti propuštamo. Osuđeni smo na zaostatak za drugim zemljama članicama Europske unije koje prednjače u kvaliteti izgrađenog prostora, arhitekture te suvremenom i inovativnom pristupu gradnji. Osuđeni smo na gubitak naslijeđenih kulturnih i prirodnih vrijednosti nacionalnog prostora kojim se toliko ponosimo.

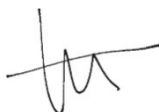
Odgovornost svih nas leži u kreiranju kvalitetnih suvremenih okvira za sljedeće generacije. **Osiguranje provedbe javnih arhitektonsko-urbanističkih natječaja nužan je preduvjet održive budućnosti Republike Hrvatske oslonjene na zajedničke europske vrijednosti.**

Arhitektonska strukovna i znanstvena zajednica Republike Hrvatske, čija nastojanja podupiru i međunarodne organizacije, još jednom ukazuje na nužnu i hitno potrebnu izmjenu zakonodavnog okvira kojim će se Republika Hrvatska približiti standardima suvremenog demokratskog okruženja.

Hrvatska komora arhitekata
Rajka Bunjevac, predsjednica

Udruženje hrvatskih arhitekata
Roman Šilje, predsjednik

Udruga hrvatskih urbanista
Tamara Mihinjač Pleše, predsjednica

Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Bojan Baletić, dekan

Institut za povijest umjetnosti
Katarina Horvat-Levaj, ravnateljica

U prilogu:

1. Pismo Vijeća arhitekata Europe / Architects' Council of Europe
2. Pismo European Association for Architectural Education
3. Pismo New European Bauhaus High-level Round Table
4. Pismo Bundeskammer der Ziviltechniker

Na znanje:

1. Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine
2. Ministarstvo kulture i medija
3. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja
4. Udruženje hrvatskih arhitekata
5. Udruženje hrvatskih urbanista
6. Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
7. Institut za povijest umjetnosti